

ZBIÓR
RAPORTÓW NAUKOWYCH

Państwo i Prawo.
Najnowsze badania naukowe.
Teoria, praktyka

Poznan

30.03.2015 - 31.03.2015

СБОРНИК
НАУЧНЫХ ДОКЛАДОВ

Государство и право.
Актуальные научные исследования.
Теория, практика.

Познань

30.03.2015 - 31.03.2015

U.D.C. 340+347+342+341+343+347.73+349.4+347.6

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zł.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór raportów naukowych. „Państwo i Prawo.Najnowsze badania naukowe.

Teoria, praktyka„ (30.03.2015 - 31.03.2015) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 68 str.

ISBN: 978-83-65207-07-4

Zbiór raportów naukowych. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 30.03.2015 - 31.03.2015 roku. Poznan.

U.D.C. 340+347+342+341+343+347.73+349.4+347.6

B.B.C. 94

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane.

Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów.

Pisownia oryginalna jest zachowana.

Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

Obowiązkowym jest odniesienie do zbioru.

Warszawa 2015

ISBN: 978-83-65207-07-4

"Diamond trading tour" ©

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

SEKCJA 26. PRAWOZNAWSTWO. (ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ)

1. Аминова А.Р., Латыпов Д.Ф. 5
ПОЛОЖЕНИЕ ЛИЦА, ДЕЙСТВУЮЩЕГО В ЧУЖОМ ИНТЕРЕСЕ, НЕ ИМЕЮЩЕГО МАТЕРИАЛЬНО-ПРАВОВОГО ИНТЕРЕСА К ИСХОДУ ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА
2. Хом'яченко С.І. 10
ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОБИГ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК»
3. Сидоренко М.О. 13
ЗАПРОПОНОВАНИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ КОРИСТУВАННЯ ОРЕНДНИМИ ЗЕМЕЛЬНИМИ ДІЛЯНКАМИ НА УКРАЇНІ. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДОДАТКОВИХ ВИМОГ ПО ОХОРОНІ ЗЕМЛІ
4. Пелешенко О.І. 18
КОНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРЇНІ ТА ПОЛЬЩІ
5. Бобак Г.Р. 22
ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЙОГО РОЗУМІННЯ В КОНТЕКСТІ ПРЕДМЕТА КОНСТИТУЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
6. Саитов Э.Р. 27
ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ОРГАНИЗАЦИИ РОССИЙСКОЙ ПРОКУРАТУРЫ ПО РЕАЛИЗАЦИИ СВОИХ ПОЛНОМОЧИЙ В КАЧЕСТВЕ СУБЪЕКТА ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
7. Кисс С.В. 33
СОЦИАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВО И КОНСТИТУЦИЯ: СОВРЕМЕННЫЙ АКЦЕНТ

8. Старченко Л.В.....	36
ІНВАЛІДИ – ЯК СУБ’ЄКТИ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	
9. Троїцька О. О.....	43
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	
10. Tatarov O.U.	47
CORRESPONDENCE PRE-TRIAL INVESTIGATION IN UKRAINIAN LEGISLATION OF CRIMINAL PROCEDURE: PROBLEMS AND PROSPECTS OF REALIZATION	
11. Богданова Л.И.....	54
РАЗВИТИЯ ДОБРОВОЛЬНОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РОССИИ	
12. Иващенко М.А.	57
ЗНАЧЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАММОТНОСТИ ДЛЯ СОВРЕМЕННОГО ЧЕЛОВЕКА	
13. Шокурова А.П.....	61
СТРАХОВАНИЕ ОТ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ И БОЛЕЗНЕЙ	
14. Скрябнева М.Ю.	64
БЮДЖЕТНЫЙ КОНТРОЛЬ КАК НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА И МУНИЦИПАЛЬНЫХ ОБРАЗОВАНИЙ	

ПОЛОЖЕНИЕ ЛИЦА, ДЕЙСТВУЮЩЕГО В ЧУЖОМ ИНТЕРЕСЕ, НЕ ИМЕЮЩЕГО МАТЕРИАЛЬНО-ПРАВОВОГО ИНТЕРЕСА К ИСХОДУ ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА

Ключевые слова / Keywords: взыскатель / claimant, исполнительное производство / executory process, исполнительный лист / writ of execution.

Традиционное определение взыскателя как лица, в чью пользу выдан исполнительный лист, связывает его положение с наличием прямого материально-правового интереса к результату исполнения. В сложившемся понимании взыскатель – это тот, кто одновременно вправе требовать исполнения и получать присужденное по исполнительному листу.

Однако такой взгляд создал ряд сложностей в современной практике исполнительного производства.

В Федеральном законе от 2 октября 2007 г. № 229-ФЗ «Об исполнительном производстве» участие органов прокуратуры, государственных органов, органов местного самоуправления, организаций и граждан в исполнительном производстве не регламентируется [1]. Однако в иных нормативных актах (АПК РФ, ГПК РФ, СК РФ, Федеральном законе от 17 января 1992 г. № 2202-1 «О прокуратуре Российской Федерации» и др.) содержатся положения, обязывающие органы прокуратуры, государственные органы, органы местного самоуправления исполнять возложенные на них обязанности, в том числе в ходе исполнительного производства, либо закрепляющие возможность участия органов прокуратуры, государственных органов, органов местного самоуправления, организаций и граждан в исполнительном производстве.

Законодатель в числе лиц, имеющих возможность инициировать возбуждение исполнительного производства, называет только суд и взыскателя (ч. 3 ст. 319 АПК РФ, ч. 1 ст. 428 ГПК РФ) [2], [3].

Конструкция действующего законодательства предполагает, что публичные интересы, права и интересы неопределенного круга лиц и конкретных лиц, не имеющих возможности защищать в суде свои интересы самостоятельно, в ходе судебного процесса могут защищаться субъектами, указанными в ст. ст. 52, 53 АПК РФ, ст. ст. 45, 46 ГПК РФ.

Право предъявлять иски в интересах других лиц – это расширение процессуальных гарантий осуществления гражданами принадлежащих им прав. Таким образом, участие в гражданском процессе лиц, указанных в ст. ст. 52, 53 АПК РФ, ст. ст. 45, 46 ГПК РФ, является государственной гарантией, адресованной конкретным лицам, не имеющим возможности защищать в суде свои интересы самостоятельно, а также направленной на защиту любого неопределенного круга лиц, защиту общественных интересов. Однако в рамках исполнительного производства эта государственная гарантия исчезает.

Самого факта направления исполнительного документа к взысканию, совершаемого судом, нередко недостаточно для того, чтобы права лица в исполнительном производстве были эффективно защищены: так же как в судебном разбирательстве, в ходе принудительного исполнения требуется активное участие заинтересованных лиц, прежде всего взыскателя. Получается, что прокурор и иные лица имеют право возбудить дело в защиту интересов РФ, субъектов РФ, муниципальных образований или отдельных категорий граждан, но не вправе довести эту защиту до логического конца, то есть до исполнения решения. Подобное ограничение противоречит принципу законности, задачам деятельности соответствующих органов, организаций и лиц, целям их участия в процессе [4].

Именно поэтому судебная практика судов общей юрисдикции и арбитражных судов пытается преодолеть законодательные ограничения, допустив прокурора в исполнительное производство в качестве взыскателя.

Следует отметить, что к выводу о необходимости участия прокурора в исполнительном производстве пришел ВАС РФ, фактически создавший новую норму, установив Постановлением Пленума от 23 марта 2012 г. № 15 пра-

во прокурора, возбуждившего арбитражное дело, предъявлять исполнительный лист к взысканию [5].

Исходя из занятой ВС РФ позиции, в сложившейся судебной практике судов общей юрисдикции в исполнительных документах прокурор, обращающийся с иском в защиту неопределенного круга лиц, указывается в качестве взыскателя и в этом же качестве принимает участие в судебных разбирательствах, возникающих в ходе исполнительного производства [6]. Это решение объясняется тем, что в ходе принудительного исполнения могут возникать вопросы, требующие защиты интересов лиц, в пользу которых выдан и предъявлен к исполнению исполнительный документ. Так, по иску прокурора в защиту неопределенного круга лиц на должника была возложена обязанность обеспечить дошкольное учреждение средствами индивидуальной защиты. При рассмотрении вопроса об отсрочке исполнения судом было указано, что должны учитываться не только интересы должника, но и интересы неопределенного круга лиц, которых и представлял прокурор [7].

Однако также нередки случаи, когда прокурор называется судом в качестве взыскателя по исполнительным документам, выданным на основании постановлений, вынесенных в связи с обращением прокурора в суд в защиту конкретных лиц.

Право получает искомую защиту только в момент его реального исполнения, поэтому представляется, что в законодательство об исполнительном производстве следует внести соответствующие изменения, предусматривающие право участия прокурора и лиц, перечисленных в ст. 53 АПК, ст. 46 ГПК, в исполнительном производстве в качестве взыскателей и соответствующим образом изменить положения ст. 319 АПК РФ, ст. 428 ГПК РФ в части наделения лиц, указанных в ст. ст. 52, 53 АПК РФ, ст. ст. 45, 46 ГПК РФ, правом получения исполнительного документа.

Сущность этих изменений должна сводиться к следующему: когда взыскатель по тем же основаниям, по которым он не участвует активно в судебном процессе, не может принять участия в исполнительном производстве, право такого активного участия в статусе взыскателя, действующего в чужом интересе, должно быть предоставлено лицу, исполнявшему в судебном разбирательстве функции процессуального истца.

Представляется, что такое же право участия в исполнительном производстве – в качестве взыскателя, действующего в чужом интересе, – должно быть предоставлено тем же лицам, когда они не принимали участия в судебном разбирательстве, при условии что обстоятельства, позволяющие взыскателю обратиться к помощи указанных в ст. ст. 52, 53 АПК РФ, ст. ст. 45, 46 ГПК РФ лиц, возникли после судебного разбирательства. Столь же целесообразным было бы предоставить право указанным выше лицам действовать в качестве взыскателя, участвующего в исполнительном производстве в чужом интересе, при тех же условиях и в случаях, когда основанием исполнения выступают несудебные исполнительные документы [8].

Таким образом, независимо от формы участия прокурора, государственных и муниципальных органов, организаций и граждан в исполнительном производстве цель их вступления в исполнительное производство – обеспечение законности в процессе исполнения и дополнительная государственная гарантия охраны прав и интересов особо защищаемых групп субъектов. Объективно оценивая современное состояние правовой защиты, следует признать, что чаще всего взыскателем, действующим в чужом интересе, в исполнительном производстве будет выступать прокурор. Однако это не снимает необходимости предусмотреть в законодательстве об исполнительном производстве участие в качестве взыскателя, действующего в чужом интересе, всех лиц, имеющих право возбудить гражданское дело в защиту прав и интересов других лиц либо общественных и публичных интересов.

Литература:

1. Федеральный закон от 2 октября 2007 г. № 229-ФЗ «Об исполнительном производстве» (ред. от 14.10.2014) // Российская газета. – № 223. – 06.10.2007.
2. Арбитражный процессуальный кодекс Российской Федерации от 24.07.2002 № 95-ФЗ (ред. от 28.06.2014) // Российская газета. – № 137. – 27.07.2002.
3. Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации от 14.11.2002 № 138-ФЗ (ред. от 21.07.2014) // Российская газета. – № 220. – 20.11.2002.

4. Семенова А.А. К вопросу об участии прокурора в исполнении судебных решений по делам, связанным с применением последствий признания недействительными сделок по отчуждению жилых помещений // Исполнительное право. – 2010. – № 4. – С. 18 – 20.
5. Постановление Пленума ВАС РФ от 23 марта 2012 г. № 15 (в ред. от 25 января 2013 г.) «О некоторых вопросах участия прокурора в арбитражном процессе» // Вестник ВАС РФ. – 2012. – № 5.
6. Определение Санкт-Петербургского городского суда от 21 декабря 2011 г. № 33-19084 // СПС «КонсультантПлюс».
7. Апелляционное определение Омского областного суда от 10 октября 2012 г. по делу № 33-6421/2012 // СПС «КонсультантПлюс».
8. Стрельцова Е.Г. О положении в исполнительном производстве лица, действующего в чужом интересе // Вестник гражданского процесса. – 2013. – № 6. – С. 32.

Сидоренко Марія Олексіївна

Студентка III курс 4 група;

заочна форма навчання

Київський національний

економічний університет ім. В.Гетьмана

**ЗАПРОПОНОВАНІ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ КОРИСТУВАННЯ
ОРЕНДНИМИ ЗЕМЕЛЬНИМИ ДІЛЯНКАМИ НА УКРАЇНІ.
ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ
ДОДАТКОВИХ ВИМОГ ПО ОХОРОНІ ЗЕМЛІ**

Ключові слова: оренда землі; орендар; орендодавець; законопроект; еродовані землі; аграрні підприємства; сільське господарство; рекультивация; родючість; земельна ділянка; ґрунт.

Keywords: land lease; tenant; landlord; draft law ; eroded land; agricultural enterprises; agriculture; reclamation; fertility of; plot of land; soil.

Україна має один із найвищих у світі рівнів сільськогосподарської освоєності та розораності території. У власності та користуванні аграрних підприємств і господарств перебуває сьогодні 78% загальної території держави. Із цієї площі на сільськогосподарські угіддя припадає майже 42 тис. га, або приблизно 70% території, а на ріллю – відповідно – 32,5 млн. га (53,8%). Землемісткість більшості галузей національної економіки, включаючи і аграрний сектор, у 2-4 рази вища, ніж у розвинутих країнах. Обробляючи величезні площі земельних угідь, одержуємо невисокі врожаї. При тому невиправдано розпоршуються дефіцитні матеріально-технічні, особливо енергетичні ресурси, а природі та суспільству завдається значної шкоди [1].

Площа еродованих земель в Україні становить близько 17,0 млн. га (41% від загальної кількості сільськогосподарських угідь). У складі еродованих земель 4,7 млн. га займають середньо- і сильноеродовані землі, в т.ч. – 68 тис. га землі, що повністю втратили гумусовий горизонт.

Економічні збитки зумовлені процесами ерозії становлять 9,1 млрд. гривень, а втрати грошової вартості земель щонайменше в 1,5-2 рази більші, ніж сумарна виручка від експорту сільськогосподарської продукції [5].

Згідно статті 24 Закону України “Про оренду землі” права та обов’язки орендодавців захищаються згідно чинного законодавства і включають ряд положень, згідно яких орендарі мають використовувати земельну ділянку, так як це зазначено в договорі про оренду і досить часто це використання є хижацьким.[2].

Враховуючи, що земельні ресурси не є вичерпним джерелом, все ж родючість їх може змінюватись, згідно умов експлуатації, при оренді землі можуть підлягати промисловій розробці і можуть використовуватися не тільки як сільгоспугіддя. Цінними вважаються чорноземи, в яких найкращі мікробіологічні показники, найбільша кількість гумусу та найвища родючість, але ці показники з часом погіршуються, при не раціональній експлуатації, що унеможливує збільшення родючості.

Через проблеми, які виникають після використання землі орендарями надання земельних ділянок для експлуатації, має чітко регулюватись по всім параметрам, оскільки значна їх частина опустелюється і стає не придатною з дефіцитом корисних мікробіологічних показників, кількістю гумусу та акумуляцією радіоактивних речовин. Все це негативно впливає на їх родючість та фінансово-господарську діяльність, а також на забезпечення населення сільськогосподарськими продуктами, підриванням рейтингу України, як аграрної держави та не безпеки щодо життя, здоров’я живих організмів.

Одночасно склалася складна економічна ситуація з орендуванням як українськими так іноземними компаніями, які орендують великі кількості земельних площ до їх повного виснаження, без сівозміни. Під правами та обов’язками орендаря та орендодавця в договорах про оренду, так і в законі України “Про оренду землі” нічого не сказано, про повернення земель саме в тому стані, в якому вони були надані для використання.

На сьогодні відбувається значне погіршення стану літосфери в сільськогосподарському виробництві, через неефективну, недобросовісну експлуатацію, а оренда великих площ земельних ділянок, має на меті тільки вигоду для орендодавця і не зобов’язує бути відповідальним за погіршення

стану ґрунту. Це було б дуже доречним, оскільки можна дізнатись, чи є безпечним вирощування тієї чи іншої культури. За узагальненими даними О.С. Скородумова еродованість ґрутів – стала причиною щорічних посівів, без сівозміни, оброблення пестицидами, гербіцидами, радіоактивними речовинами та іншими проблемами, які становлять небезпеку для водойм, ґрунту, посівам сільгоспкультур, життю та здоров'ю населення тощо.

Враховуючи викладене, та з метою раціонального використання земельних ресурсів при оренді в державі назріла необхідність перегляду статті 24 та 28 Закону України щодо використання оренди землі.

Внесення змін та доповнень, передбачених законопроектом, сприятиме розвитку обсягів вирощування в аграрній промисловості, збиранню більшої кількості урожаю в Україні, усуне різночитання в законодавстві, що регулює порядок оренди земельних ділянок, умови стану земельної ділянки після повернення з оренди, встановить чіткі рамки для орендодавця і орендаря. А також ці зміни та доповнення, підлаштовуються до ситуації, яка відбувається в Україні.

Так, статтею 24 Закону України “Про оренду землі” сказано про права та обов'язки орендодавця право вимагати від орендаря дотримання екологічної безпеки землекористування та збереження родючості ґрунтів, додержання державних стандартів, норм і правил [2]. Але нічого конкретно не уточнюється не в державних стандартах, нормах чи правилах. Тоді як згідно статті 28 Закону України “Про оренду землі” здійснені орендарем без згоди орендодавця витрати на поліпшення орендованої земельної ділянки, які неможливо відокремити без заподіяння шкоди цій ділянці, не підлягають відшкодуванню. Тобто, при поліпшенні, будь – яким методом, який згодом може завдати непоправних втрат, які неможливо відокремити без заподіяння шкоди – дозволяється проводити.

Держава повинна сама розуміти важливість удосконалення стану нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання.

У даній сфері суспільних відносин діють Земельний кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України “Про оренду землі”, Закон України «Про оренду державного та комунального майна» та інші нормативно-правові акти, прийняті відповідно до них, а також договором оренди землі

[3,4]. Реалізація положень поданого законопроекту після його прийняття змін до інших законів не потребує. Реалізація законопроекту не потребує додаткових фінансових витрат з Державного бюджету України, а тому фінансово-економічного обґрунтування також не потребує.

Прийняття проекту Закону в соціально – економічному аспекті дозволить:

- усунути невідповідність у законодавстві, що регулює порядок оренди земельних ділянок та структурного стану землі;

- прискорити процедуру вирішення питань по відшкодуванню збитків у разі недосягнення сторонами згоди;

- спростити порядок відшкодування орендодавцю збитків, якщо земельні ділянки, були відчужені для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності;

- адаптуванню до ситуації, яка відбувається на сході України та припису стосовно форс мажорних обставин;

- позитивно сприяти нарощуванню обсягів аграрної промисловості в Україні, особливо українським та зарубіжним компаніям, які орендують великі ділянки землі, при цьому не завдаючи шкоди навколишньому природному середовищу та життю і здоров'ю населення;

- покращати забезпечення громадян, як України так і Світу дешевим та екологічно безпечними продуктами, які вирощені на екологічно чистих ділянках землі;

- збільшити катастрофічно низьку поживність наших ґрунтів вміст гумусу, яких зменшився з 13-14% до 3-5%, причому лише за останні п'ять років – на 0,04%;

- змінити споживацьке ставлення, збільшити відповідальність, як орендарів так і орендодавців до земельних ресурсів, способів покращення землі та дотримання правила “не нашкодь”.

Важливою умовою високої ефективності системи сільськогосподарського землекористування є формалізація земельних відносин, тобто власне організація і самоорганізація землевласників та землекористувачів у різні форми господарювання.

В Україні погіршується якість та зменшується родючість ґрунтів, по-

гіршується екологічний стан земельних ресурсів. Існуюча система землекористування антиекологічна, антисоціальна і надзвичайно негативна, що вимагає розробки і впровадження невідкладних заходів що до охорони земель.

Література

1. Возняк Р.П., Ступень М.Г., Падляк І.М. Земельно-правовий процес: Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2006. – 224 с.
2. Закон України «Про оренду землі». Від 6.10.1998, № 161-XIV. Нова редакція від N 406-VII (406-18) від 04.07.2013, ВВР, 2014, N 20-21
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Нова редакція № 1556-VII від 01.07.2014, ВВР, 2014, № 37-38
4. Земельне право України: Підручник / За ред. Погрібного О.О., Караката І.І. – К.: Істина, 2003. – 448 с.
5. Земля – главное достояние Украины [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.business.ua>

ПОД- СЕКЦИЯ 14. Конституционное право зарубежных стран.

Пелешенко О.І.

студентка 3 курсу

Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі (м. Київ)

Науковий керівник к.ю.н. *Нікончук А.М.*

КОНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Ключові слова: Конституційний Суд України, Конституційний Трибунал Республіки Польща, захист прав людини

Keywords: The Constitutional Court of Ukraine, The Constitutional Tribunal of the Republic of Poland, protection of human rights

Захист прав людини і громадянина є чи не найважливішим питанням сучасності. Природні права людини – такі, як право на життя чи право на повагу людської гідності, що закріплені в ст. 27, 28 Конституції України [1], – є особистими та невідчужуваними, оскільки людина їх має від народження. Ніхто не може позбавити людину цих прав. Тому такі права та свободи ще називають фундаментальними.

17 липня 1997 року Верховна Рада України ратифікувала Європейську конвенцію про захист прав людини та основних свобод 1950 року (далі – Конвенція), і саме з цієї події розпочався новий етап реформ стосовно юридичного захисту прав людини та основоположних свобод в Україні.

Безумовно Україна підтримує курс на інтеграцію до Європейського Союзу, але для цього, насамперед, необхідна адаптація законодавства нашої держави до законодавства ЄС, і в частині забезпечення дотримання прав людини, зокрема. Це передбачає реформування правової системи України та поступове приведення у відповідність її із європейськими стандартами.

Сусідня з Україною Польща є не лише членом Організації Об'єднаних Націй, але й Європейського Союзу. Польща ратифікувала значну частину міжнародних договорів, що стосуються захисту прав людини, в тому числі

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, які є складовими Пакту ООН про права людини. Ратифікація Конвенції створила польським громадянам умови для подачі індивідуальних скарг до Європейського суду з прав людини, з метою відповідного захисту своїм правам.

Україна плідно співпрацює з іншими державами в питаннях захисту прав людини, в тому числі із Республікою Польща. Так, 5 травня 2000 року було укладено Угоду про співробітництво в сфері захисту прав людини та громадянина між Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та Речником громадянських прав Республіки Польща.

Очевидно, що досвід і підтримка Польщі на шляху України до європейської інтеграції є важливими для нашої держави. Ця країна є гарним прикладом для перейняття практики застосування окремих механізмів владного контролю, зокрема й механізму захисту прав людини.

Нормативне забезпечення та контроль у питаннях захисту прав людини в Україні та Польщі покладається, насамперед, на парламент. У Польщі парламент не лише створює законодавчу основу в усіх сферах суспільного життя, включаючи і сферу захисту прав людини, а й активно взаємодіє у цьому плані з іншими державними органами. Така взаємодія забезпечується через право законодавчої ініціативи.

В Україні парламентський контроль у сфері захисту прав людини здійснює Верховна Рада України, яка відповідно до ст. 92 Конституції України виключно законами визначає права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, основні обов'язки громадянина, громадянство, правосуб'єктність громадян, статус іноземців та осіб без громадянства, права корінних народів і національних меншин [1].

Гарантії Польщі своїм громадянам щодо дотримання прав людини та громадянина містяться в законодавчих актах, головне місце серед яких посідає Конституція Республіки Польща, прийнята 2 квітня 1997 року. Вона проголошує, що «гідність людини є недоторканою, а її повага та захист є обов'язком державної влади» (ст. 30). Також Конституція гарантує громадянам, які представляють національні та етнічні меншини «свободу збереження звичаїв і традицій, а також розвиток власної культури» (ст. 35) [2].

Конституційний контроль у Польщі забезпечує Конституційний Трибунал, який почав діяти з 1966 року. Члени Конституційного трибуналу обираються Сеймом на дев'ять років з осіб, які володіють належними правовими знаннями. Слід зазначити, що повторне обрання до складу Конституційного трибуналу не допускається [3].

До повноважень Конституційного трибуналу належать: вирішення питань відповідності Конституції законів і міжнародних договорів, відповідності Конституції ратифікованих міжнародних договорів і правових актів центральних органів влади, спорів про компетенцію між центральними конституційними органами влади, відповідності Конституції цілей і діяльності політичних партій (ст. 2 Закону «Про Конституційний Трибунал») [3]. Також Конституційний Трибунал здійснює безпосередній захист прав і свобод людини та громадянина, оскільки до його повноважень за законодавством Польщі належить розгляд і вирішення конституційних скарг – спеціальних юридичних засобів, що дають змогу особі звернутися до Конституційного трибуналу для захисту її порушених прав і свобод [4, с. 53].

В Україні аналогом Конституційного Трибуналу Польщі є Конституційний Суд України, до складу якого входять вісімнадцять суддів. Президент України, Верховна Рада України та з'їзд суддів України призначають по шість суддів Конституційного Суду, строком на дев'ять років без права бути призначеним повторно.

Відповідно до ст. 150 Конституції України та Закону України «Про Конституційний Суд України» до його повноважень належить: 1) вирішення питань про відповідність Конституції України законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Зазначені питання можуть розглядатися за зверненнями: Президента України, не менш як сорока п'яти народних депутатів України, Верховного Суду України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Верховної Ради Автономної Республіки Крим; 2) офіційне тлумачення Конституції України та законів України [1; 5].

В Україні відсутній інститут конституційної скарги, проте можливе звернення до Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України. Органи державної влади і місцевого само-

врядування не мають права на конституційне звернення, оскільки вони не вважаються носіями конституційних прав і свобод.

Отже, в механізмі захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина в Польщі та Україні важливе місце посідають Конституційний Трибунал та Конституційний Суд відповідно. Своєю діяльністю зазначені органи прямо чи опосередковано здійснюють захист конституційних прав людини та громадянина. Однак якщо порівнювати правову основу їх діяльності як органів конституційного контролю та інституцій у галузі забезпечення прав людини, то тут слід зауважити, що Польща забезпечує тіснішу взаємодію держави і громадянського суспільства у сфері захисту прав людини, адже якщо в Україні до Конституційного Суду звертатися мають право державні органи, то у Польщі – ще й інститути громадянського суспільства (органи територіального самоврядування, Всепольські профспілки). В цілому ми переконані, що досвід Польщі у сфері конституційного захисту прав людини є цікавим та необхідним Україні задля подальшого розвитку механізмів захисту прав людини у нашій державі.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (Дата звернення: 20.03.2015)
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> (Дата звернення: 21.03.2015)
3. Ustawa o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 r. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19971020643> (Дата звернення: 21.03.2015)
4. Шевчук І.М. Особливості захисту прав людини і громадянина органами конституційної юстиції в Україні й Республіці Польща [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc10-2/part_1/17.pdf (Дата звернення: 19.03.2015)
5. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16.10.1996 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/422/96-вр> (Дата звернення: 20.03.2015)

ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЙОГО РОЗУМІННЯ В КОНТЕКСТІ ПРЕДМЕТА КОНСТИТУЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Ключові слова: громадянське суспільство, правова держава, конституційне регулювання, самоврядування, громадянська активність, самоорганізація.

Key words: civil society, legal state, constitutional regulation, self-government, civil activism, self- organization.

У науковій літературі, а також у засобах масової інформації в Україні останні роки досить жваво й інтенсивно обговорюється тема громадянського суспільства, стверджується необхідність його розбудови. Говорять про громадянське суспільство і політики, проте концепція такого суспільного життя досі потребує осмислення. Деякі дослідники стверджують, що саме відсутність громадянського суспільства є причиною такого тяжкого й страждальницького шляху до цивілізованого, гідного людини життя в Україні, оскільки народи, які зуміли організуватися в громадянське суспільство, нині живуть в умовах розвиненої демократії, де держава з її контролюючими та репресивними функціями виступає гарантом такої демократії.

Нині про громадянське суспільство говорять, насамперед, як про середовище активного й вільного функціонування особи, де людина забезпечує собі гідний життєвий рівень, що включає матеріальний добробут, соціальну захищеність, політичну стабільність і безпеку, правовий захист. Дуже важливим є той факт, що таке середовище створюють самі громадяни, які в усьому діють невимушено, добровільно, з власної ініціативи. Таке добровільне об'єднання громадян вважає своїм обов'язком і найголовнішим завданням відстоювання

свободи індивіда, приписів і норм, які сприяють самореалізації особи. Громадянське суспільство, отже, передбачає функціонування механізму самоорганізації та самоуправління при здійсненні справжнього народовладдя. Народ у такому суспільстві складається переважно з особистостей, які найвищою цінністю вважають людську гідність і свободу волевиявлення [1].

Як відомо, основою функціонування правової держави є наявність громадянського суспільства, тобто останнє нерозривно пов'язане з правовою державою, а існують вони лише в органічній єдності. Україною статус правової держави було офіційно закріплено ще у 1996 р., проте й сьогодні українське суспільство можна охарактеризувати як перехідне до громадянського, оскільки, не враховуючи той факт, що Основний Закон держави формально встановив основні підвалини дієвості громадянського суспільства, розробка механізму реалізації таким суспільством своїх функцій триває.

Термін «громадянське суспільство» належить до найбільш дискусійних. Відсутність єдиного поняття пов'язане частково зі складністю самого явища. Так, на переконання Л.М.Герасіної, громадянське суспільство – це людська спільнота, яка формується і розвивається у демократичних державах і представлена сукупністю недержавних відносин (економічних, соціальних, політичних, правових, етнічних, духовних, культурних, релігійних тощо) та мережею добровільно створених у різних сферах життєдіяльності позадержавних структур – об'єднань, організацій, спілок, центрів, фондів тощо [2, с.44]. Свого часу Ю.М. Тодика одним із перших серед українських вчених-конституціоналістів визначив громадянське суспільство як систему самостійних і незалежних від держави суспільних інститутів і відносин, що забезпечують умови для реалізації приватних інтересів і потреб індивідів і колективів, для життєдіяльності соціальної і духовної сфер, їх відтворення і передачі від покоління до покоління [4, с.187]. Вдалим, на наш погляд, є визначення громадянського суспільства, запропоноване О.В.Скрипнюком, на переконання якого громадянське суспільство є системою суспільних відносин, що спрямовані на мобілізацію та захист суспільством і його представниками своїх легітимних прав та інтересів у всіх сферах суспільного та державного життя [5, с.168]. У даному визначенні вчений розкриває конституційно-правовий феномен громадянського суспільства через правовідносини, покладені в його основу.

Для чіткішого сприйняття категорії «громадянське суспільство» в конституційному праві, вбачаємо доцільним розглянути ознаки такого суспільства:

- відокремлена від держави структура суспільства, яка складається з громадян, їх добровільних асоціацій і об'єднань;
- вільні відносини між суб'єктами громадянського суспільства;
- цінування громадянських прав вище за державні закони;
- забезпечення прав і свобод особистості, можливостей реалізації її інтересів і прагнень, політичного, ідеологічного плюралізму;
- наявність приватної власності, вільної конкуренції, вільних відносин обміну діяльністю та її продуктами між незалежними власниками, тобто ринку;
- саморегуляція відносин між людьми, їх асоціаціями та добровільними об'єднаннями (принцип самоорганізації та самоврядності);
- багатство соціальних ініціатив;
- збереження відповідних традицій, культури тощо.

Необхідними умовами для існування громадянського суспільства є:

- належний рівень розвитку громадянської культури населення (ступінь обізнаності та усвідомлення власних прав, інтересів та свобод);
- відкритий характер політичної системи, що дає можливість впливу громадян на процес підготовки та прийняття політичних рішень;
- наявність приватної власності як основи та гарантії автономності суспільних факторів від державної влади.

Громадянське суспільство є важливим предметом вивчення науки конституційного права, оскільки поза цим в Україні неможлива розбудова ані системи захисту прав людини, ані правової демократичної держави, тому Конституція України повинна стати правоутворюючим джерелом громадянського суспільства. Фундаментом побудови громадянського суспільства є конституційна норма. Однак вивчення конституційно-правових проблем організації й функціонування громадянського суспільства частіше всього здійснюється в науці конституційного права шляхом дослідження такого інституту, як місцеве самоврядування. Для прикладу, вивченню цього інсти-

туту приділяли увагу такі українські вчені, як П.Рабінович, В.Яворський, А.Колодій, М.Корнієнко, В.Куйбіда, Н.Нижник та ін. Проте, варто зауважити, що останнім часом все більше з'являється досліджень громадянського суспільства у контексті конституційного права як цілісного явища, а не за окремими його інститутами [3, с.122].

Варто зазначити, що терміни «громадянське суспільство» та «інститути громадянського суспільства» вже отримали своє унормування в чинному конституційному законодавстві. Відповідно до Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затвердженої від 24 березня 2012 р. № 212/2012, під громадянським суспільством та його інституціями розуміють такий стан суспільства, в якому вільно реалізуються основоположні права і свободи людини та громадянина через різноманітні форми публічної громадянської активності та самоорганізації. Слід також згадати, що 13 січня 2010 р. № 85-р Кабінет Міністрів України своїм Розпорядженням схвалив Концепцію проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики», в якому вже планується дати законодавче визначення терміну «громадянське суспільство».

Отже, громадянське суспільство можна визначити як динамічні суспільні відносини, які виникають у само організованому та саморегульованому соціальному просторі, учасниками яких є індивіди як вільні особистості з високим рівнем розвитку правової свідомості та правової культури, які діють задля захисту своїх прав, свобод та законних інтересів.

Література:

1. Бобак М.І. Ідеї громадянського гуманізму в українській духовній культурі (XVI-XVII ст.). Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук.– Львів, 2001. – 20с.
2. Герасіна Л. Громадянське суспільство і колізії в процесі реалізації політичної влади / Л.Н. Герасіна // Вісник Академії правових наук України. – 2008. – № 3 (54). – С. 43–51.
3. Головащенко О.С. Громадянське суспільство і правова держава: проблеми співвідношення / О.С. Головащенко // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2007. – Вип. 13. – С. 118–126

4. Конституційне право України: [підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського]. – К.: Видавничий дім Ін Юре, 2002. – 544 с.
5. Скрипнюк О.В. Курс сучасного конституційного права України: академічне видання / О.В. Скрипнюк. – Х.: Право, 2009. – 468 с.

Магистрант 1 курса Стерлитамакского филиала
ФГБОУ ВПО «Башкирский государственный университет»
(научный руководитель – доцент **Усманова Р.М.**)

**ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ
ОРГАНИЗАЦИИ РОССИЙСКОЙ ПРОКУРАТУРЫ
ПО РЕАЛИЗАЦИИ СВОИХ ПОЛНОМОЧИЙ
В КАЧЕСТВЕ СУБЪЕКТА
ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.**

Ключевые слова: прокуратура, история прокуратуры, надзор, правоохранительная деятельность, полномочия прокурора.

Keywords: prosecutor's office, the story of the prosecution, supervision, law enforcement activities, powers of attorney.

Российская прокуратура, как известно, относится к специализированным правоохранительным органам, полномочия, функции, задачи и цели которых ориентированы исключительно на правоохранительный характер повседневной деятельности: защита личности, семьи, общества и государства от преступных и иных правонарушений имеющимися в их распоряжении средствами. Роль и правовое положение прокуратуры в системе государственных институтов определяется, прежде всего, содержанием осуществляемых ею функций.

В научной литературе неоднократно обращалось внимание на отсутствие исчерпывающего перечня функций прокуратуры в Конституции РФ. Полномочия, организация и порядок деятельности прокуратуры, согласно ч.5 ст. 129 Конституции РФ, определяются Федеральным законом. Исходя из содержания п.1 ст.1 действующего Федерального закона «О прокуратуре Российской Федерации» (далее – Закон о прокуратуре), основной ее функцией является надзор за соблюдением Конституции РФ и исполнением законов, действующих на территории страны. Помимо этого прокуратура выполняет и иные функции, установленные федеральными законами. В их число включаются: уголовное преследование; координация деятельности правоохрани-

тельных органов по борьбе с преступностью; возбуждение дел об административных правонарушениях в соответствии с полномочиями, установленными Кодексом РФ об административных правонарушениях и другими федеральными законами; участие в рассмотрении дел судами; участие в правотворческой деятельности; рассмотрение и разрешение прокуратурой заявлений, жалоб и иных обращений.

Функции прокуратуры могут иметь несколько форм реализации, которые выражаются в основных направлениях деятельности прокуратуры. В п. 2 ст. 1 Закона о прокуратуре помимо ранее названных функций перечисляются, как раз, пять основных направлений (или отраслей), в которых реализуется надзорная функция: общий надзор; надзор за соблюдением прав и свобод человека и гражданина; за исполнением законов судебными приставами; органами, осуществляющими оперативно-розыскную деятельность, дознание и предварительное следствие; администрациями органов и учреждений, исполняющих наказание и применяющих назначаемые судом меры принудительного характера, администрациями мест содержания задержанных и заключенных под стражу.

Классики всех времен независимо от политических убеждений неоднократно указывали на значение исторического опыта в организации и развитии всех государственных и общественных институтов. Не является исключением и прокуратура, деятельность которой никогда, ни в одном государстве не оценивалась однозначно.

Чтобы проследить эволюцию функционального содержания деятельности российской прокуратуры необходимо установить правовое пространство, сферу жизнедеятельности, в которой она функционировала в различные периоды времени.

К исследованию этих вопросов обращались многие историки и праведы настоящего и прошлых столетий. Изучение их работ позволяет констатировать, что развитие содержательного аспекта правоохранительной деятельности прокуратуры неотъемлемо от государственно-правовых и общественных процессов, происходивших на протяжении веков в нашей стране и связанных с формированием, развитием и изменением системы управления обществом в различные исторические эпохи.

Формирование функционального содержания деятельности отечественной прокуратуры, на наш взгляд, следует рассматривать в рамках дореволюционного, советского и постсоветского периодов развития российской государственности. Безусловно, такая градация является достаточно условной и обобщенной. Периодизацию этого эволюционного процесса можно разделить на следующие этапы:

1. Начальный период эпохи расцвета абсолютизма (1722-1864 гг.). Основной функцией в данный период являлся административный (общий) надзор за соблюдением интересов государства и исполнением законов. Но постепенно надзорная деятельность расширялась за счет развития ее новых направлений: защиты интересов подданных, охраны их прав, предоставленных им законом; соблюдение требований к рассмотрению жалоб; надзор за следствием и местами лишения свободы и др. К тому же, надзорная функция дополнялась и иными видами ее деятельности: участие в рассмотрении дел судами; участие в правотворческой деятельности.

2. Реформационный (1864-1917 гг.) период характеризуется лишением прокуроров полномочий по надзору за исполнением законов и ограничением надзорной деятельности исключительно судебной сферой, т.е. в отличие от предыдущего этапа, приоритетным становится судебный надзор. При этом его диапазон был скорректирован усилением публичности обвинения, контроля за следствием и дознанием. Произошедшая коррекция выражалась в наблюдении за единообразным и точным соблюдением закона органами суда, следствия и исполнения приговора на всех стадиях уголовного процесса, а также поддержанием государственного обвинения в суде, с одной стороны. Тогда как с другой, – в гражданском судопроизводстве круг дел, в которых прокурор должен принимать участие был ограничен только делами казны и лиц, нуждавшихся в особой защите со стороны закона (состоящими под опекой, безвестно отсутствующие и т.д.).

3. Советский период (1922 – 1991 гг.) период, несмотря на непрерывное развитие в течение 70 лет функционального содержания деятельности прокуратуры, в целом характеризуется постоянным, зачастую чрезмерным, расширением пределов прокурорского надзора. Впервые за прокуратурой закреплено осуществление надзора от имени государства за законностью не только всех

органов власти, но и хозяйственных учреждений, общественных организаций, частных лиц. К тому же на конституционном уровне на органы прокуратуры возложена обязанность осуществлять надзор не только за точным, но и единообразным исполнением законов (ст. 164 Конституции СССР 1977 г.).

В данный период помимо общего надзора совершенствовались и другие отрасли надзорной деятельности прокуратуры, которые в том или ином виде сохранились по настоящее время. Это, в частности, надзор за законностью и правильностью действий милиции, надзор за предварительным расследованием, надзор за законностью и правильностью деятельности исправительно-трудовых учреждений, наблюдение за правильным и единообразным применением законов судебными органами. Появились и новые законодательно закрепленные функции прокуратуры. Так, получила правовое закрепление в качестве функции прокуратуры координация деятельности правоохранительных органов по борьбе с преступлениями и иными правонарушениями (ст. 3 Закона «О прокуратуре СССР» 1979 г.).

4. Современный реформационный (1992 г. – по настоящее время) период характеризуется ограничением объема и полномочий прокурорского надзора по сравнению с ранее действовавшим законодательством. В первое десятилетие этого этапа сформирована система функций и основных направлений деятельности прокуратуры, определены предмет и пределы общего надзора, из сферы которого исключен контроль правового поведения граждан. Тотальный характер надзора трансформирован в прокурорское вмешательство на основании поступившей информации о нарушении закона; прокуроры наделены полномочиями по осуществлению надзора за соблюдением Конституции РФ.

Помимо исторически традиционных отраслей надзора (за исполнением законов органами, осуществляющими оперативно-розыскную деятельность, дознание и предварительное следствие; судебными приставами; администрациями мест лишения свободы) в качестве самостоятельного направления выделен надзор за соблюдением прав и свобод человека и гражданина. Трансформировано содержание и назначение судебного надзора. Участие прокурора в рассмотрении дел судами потеряло значение отрасли надзора и стало считаться особым направлением деятельности прокуратуры.

Прокурорам отведена роль стороны при рассмотрении судами уголовных и гражданских дел. Отсутствие у Генерального прокурора РФ права законодательной инициативы, которым он наделялся в предыдущие периоды, компенсировано законодательным закреплением участия прокуроров в правотворческой деятельности. В качестве самостоятельного вида деятельности современной прокуратуры РФ также впервые законодательно закреплено международное сотрудничество.

В последнее семилетие существенные изменения претерпело содержание функции уголовного преследования. В связи с разделением надзора за соблюдением законности при производстве предварительного следствия и собственно следствием, у прокурора изъят значительный объем процессуальных полномочий. При этом система функций законодательно расширена за счет включения в нее функции административного преследования и функции по регистрации и учету преступлений.

Анализ в исторической ретроспективе процесса развития функций российской прокуратуры позволяет выделить следующую историческую закономерность эволюции функциональных направлений ее деятельности: необходимость проведения административной и судебной реформы в различные периоды формирования государственно-правовой системы управления обществом неизбежно влечет за собой изменения функциональной деятельности прокуратуры. При этом содержание функций и объем полномочий прокуратуры видоизменялись в зависимости от места и роли ее в государственном механизме на соответствующем этапе развития государства и общества. Современная функциональная наполненность деятельности прокуратуры сложилась в ходе реформирования российской государственности после принятия Конституции РФ 1993 г., но с учетом исторического опыта данного правоохранительного органа.

Итак, к началу XX века система современных функций и основных направлений деятельности прокуратуры в целом была сформирована. В последующем трансформировалось, в основном, их процедурное и процессуальное содержание. Но этот процесс представляется незавершенным. В конце 2011 г. система функций была дополнена еще одной – функцией административного преследования. К тому же с 01.01.2012 г. вступила в силу новая редак-

ция ст.51 Закона о прокуратуре, которая предусматривает наделение органов прокуратуры новой функцией по регистрации и учету преступлений. Хотя на практике прокуратура уже давно осуществляет надзор за соблюдением законодательства в этой сфере.

ассистент кафедры правоведения,
Полтавский институт экономики и права Университета «Украина»

СОЦИАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВО И КОНСТИТУЦИЯ: СОВРЕМЕННЫЙ АКЦЕНТ

Ключевые слова: социальное государство, государство благоденствия, конституция.

Keywords: social state, the welfare state, constitution.

Научное исследование содержания понятия «социального государства», которое при современных условиях является определяющим фактором зарождения цивилизованных принципов украинской социальной государственности, исследования сущности социального государства и ее основных признаков, было и является актуальной проблематикой в определении фактора развития и стабилизации правового и демократического общества нашей страны.

В этой связи представляется оправданным определение роли государства и социальных институтов в современных условиях.

С момента осознания необходимости соответствующих трансформаций, проблемы социального государства начали активно исследоваться как зарубежными, так и отечественными учеными. Однако, именно конституционное признание социальное государство принимает только после Второй мировой войны. Непосредственным поводом для этого стали большой экономический спад, кризис капиталистической системы в 30-х годах XX в. в странах Европы и США, а также ужасающие последствия Второй мировой войны. С учетом этого можно согласиться с тем, что для большинства современных развитых стран мира «социальное государство» или «государство общего благосостояния» является «результатом социальных экспериментов 30-х годов и политики 40-х годов XX в.» [1, 46].

Со второй половины XX в. в понятийный аппарат юриспруденции вошли положения о современном государстве не только как о республиканском (монар-

хическом), унитарном (федеральном), либеральном (авторитарном), правовом, светском и так далее, но также как о социальном [8]. Понятие «социальное государство» присутствует в ряде принятых в последние десятилетия конституций и активно используются как в юридическом так и в политическом смысле.

Иногда наводятся лишь общие формулировки, как, например, в Конституции РФ, статья 7 которой указывает, что социальное государство – это государство, политика которого направлена на создание условий, которые обеспечивают достойную жизнь и свободное развитие человека [6, 407].

Вместе с тем, отдельного закрепления в конституциях некоторых стран мира достали принципы и задания социального государства. На наличие принципов социального государства прямо указано в абз. 1 ст. 28 Конституции ФРГ. Конституция Швейцарской Конфедерации в ст. 2 закрепляет, что государство способствует общему благосостоянию общества, его долгосрочному развитию, его внутренней сплоченности и культурному разнообразию страны, а также следит за обеспечением равных возможностей для всех членов общества [5, 93]. Конституция Италии в ст. 3 признает своим заданием устранения препятствий экономического и социального порядка, которые, фактически ограничивая свободу и равенство граждан, мешают полному развитию личности и реальному участию всех в политической, экономической и социальной организации страны [5, 69].

Конституция Ирландии закрепляет основные принципы социальной политики страны в ст. 45, отмечая, что государство должно способствовать благосостоянию всего народа, защищая и обеспечивая, насколько возможно, социальный порядок, в котором справедливость и благотворительность должны вдохновлять все институты государственной жизни [4, 814].

В конституциях государств, которые были образованы на территории прежнего СССР, как и в большинстве конституций постсоциалистических стран Европы, закрепления понятия «социальное государство» также стало нормой (показательными в этом отношении есть, к примеру, Конституции Украины, Республики Беларусь, Болгарии, Республики Словения, Хорватии, Российской Федерации [3-7]).

В статье 1 Конституции Украины определено, что Украина определяется как суверенное и независимое, демократическое, социальное, правовое госу-

дарство [7, 4]. Очевидно, что таким образом общество закрепило скорее желаемое, нежели реальное положение вещей. Другими словами, целью украинского общества является развитие Украины как социального государства, поскольку сегодня мы находимся на трансформационном этапе ее развития от посттоталитарной к демократической, правовой и социальной. По этому поводу И. Демьянчук отмечает, что провозглашенные в Конституции Украины социальные права: на жизнь, на труд (возможность зарабатывать на жизнь), на здравоохранение (с государственным финансированием), на достаточный жизненный уровень, на доступное и бесплатное образование и тому подобное, – фактически не действуют [2, 7]. Именно реализация основных социальных функций и должно быть реализовано в социальном государстве в первую очередь.

Следует отметить, что в начале XXI в. социальное государство имеет достаточно оснований для своего развития. Однако политико-правовой дискурс демонстрирует отсутствие четкого понимания сущности феномена социального государства.

ЛИТЕРАТУРА

1. Березін М. Я. Безпека людини в контексті генезису і розвитку «держави добробуту» / М. Я. Березін // Актуал. пробл. держ. управління. – 2004. – № 1 (19). – С. 43–51.
2. Дем'ячук І. Про соціальність бюджету // Економіст. – 2003. – № 11. – С. 7.
3. Конституции государств Европейского Союза / под общ. ред. и со вступ. ст. Л. А. Окунькова. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1999. – 816 с.
4. Конституции государств Европы: в 3 т. Т. 1 / под общ. ред. Л. А. Окунькова. – М.: НОРМА, 2001. – 824 с.
5. Конституции зарубежных стран / сост. В. Н. Дубровин. – М.: Юрлитинформ, 2001. – 448 с.
6. Конституції нових держав Європи та Азії / упоряд. С. Головатий. – К.: Право, 1996. – 544 с.
7. Конституція України. – К.: Право, 1996. – 48 с.
8. Мамут Л.С. Социальное государство с точки зрения права. // Государство и право, 2001. – № 7. С. 5-14.

ПОД- СЕКЦИЯ 31. Трудовое право. Право социального обеспечения.

Старченко Л.В.

Курсант III курсу

Академії митної служби України

ИНВАЛИДИ – ЯК СУБ'ЄКТИ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

У статті розглядається правове регулювання праці осіб з обмеженою працездатністю, питання трудових відносин з інвалідами, праці та охорони праці інвалідів.

Ключові слова: інвалід, трудові відносини, працездатність, стан здоров'я, законодавство.

Постановка проблеми. Особлива увага до проблем зайнятості інвалідів обумовлена тим, що вони не в змозі нарівні з усіма конкурувати на ринку праці через зниження рівня працездатності. Вони є меншістю в нашому суспільстві й потенційно потерпають від дискримінації і потребують постійної уваги з боку держави [7; ст.3]. Але обмеження фізичних можливостей не повинно впливати на важливість реалізації наданих їм конституційних прав та свобод. Станом на 2014 рік чисельність інвалідів в загальній структурі населення України становить 6,3% і дорівнювала 2,9 млн. осіб, що в порівнянні з початком 90-х років відповідно – 3%, або 1,5млн. осіб. Як бачимо, кількість інвалідів в нашій країні має тенденцію до зросту, що зумовлено суперечливим станом розвитку українського суспільства, який знизив рівень життя більшості людей, незадовільним станом системи охорони здоров'я, недостатньою безпекою та охороною праці, низьким рівнем екологічної культури, наявністю різноманітних катаклізмів – природних, екологічних, воєнних, зокрема наслідки Другої світової війни, війн в Афганістані та на інших територіях, Чорнобильської катастрофи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною і методичною основою дослідження стали наукові роботи провідних вітчизняних вчених у сфері трудових відносин. Це праці О.М. Ярошенка, І.І. Шпарка, В.Т. Кравченка, Ю.М. Прокопчука, Н.М. Биби, В.Я. Бурака, а також Г.І. Чанишева, Н.Б.

Болотіна, В.І. Прокопенка, І.Я. Кисельова, Б.С. Беззуба, О.М. Міхатуліної та інші. Саме наукова думка стала основою міжнародних актів та національного законодавства щодо захисту прав людини такої категорії осіб як інваліди.

У наукових дослідженнях правового регулювання праці осіб з пониженою працездатністю автори приділяють увагу питанням трудових відносин з інвалідами.

Мета статті. Дослідження наявності і рівня законодавчої підтримки в реалізації права на працю інвалідів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Чинна Конституція України проголошує фундаментальні права та свободи людини і громадянина, гарантованість яких виявляється в її основних положеннях. Однією з гуманістичних цінностей світової спільноти є право на працю, передбачене ст. 43 Основного Закону, що включає можливість кожного заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується [1]. З метою реалізації інвалідами права на працю держава повинна розробляти, здійснювати й періодично переглядати національну політику в галузі професійної реабілітації і працевлаштування людей з обмеженими можливостями. При цьому спеціальні заходи, спрямовані на забезпечення справжньої рівності можливостей для таких людей, не вважаються дискримінаційними стосовно інших працівників. Обов'язок сприяння в реалізації інвалідами права на працю закріплено в ст. 172 Кодексу Законів про працю України, де зазначено, що у випадках, передбачених законодавством, на власника або уповноважений ним орган покладається обов'язок організувати інвалідам навчання, перекваліфікацію та працевлаштування згідно з медичними рекомендаціями [2].

Чисельність працюючих інвалідів в Україні на 1 січня 2014 року, за даними Міністерства соціальної політики України становила 22% загальної кількості інвалідів працездатного віку (кількість інвалідів працездатного віку -1,8 млн. осіб) [8]. Для порівняння, у США працюють 29% громадян-інвалідів працездатного віку, у Великобританії-40%, Італії-55%, Швеції-60%, Китаї-80%.

Своє дослідження «інваліди як суб'єкти трудових відносин» доцільно розпочати з визначення поняття «інвалід». Це особа зі стійким розладом функцій організму, зумовленим захворюванням, наслідком травм або з урод-

женими дефектами, що призводить до обмеження життєдіяльності, потреби в соціальній допомозі та захисті.

Аналізуючи законодавство України, можна помітити, що держава забезпечує підтримку цієї категорії шляхом встановлення додаткових пільг і гарантій щодо їх працевлаштування, створення належних і безпечних умов праці.

Діяльність державних органів щодо інвалідів виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціально-побутових і соціально-психологічних умов для задоволення їх потреб у відновленні здоров'я, матеріальному забезпеченні, посильній трудовій та громадській діяльності.

Саме Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» відповідно до Конституції України визначає основні засади створення правових, соціально-економічних, організаційних умов для усунення або компенсації обмежень життєдіяльності, викликаних порушенням здоров'я зі стійким розладом функцій організму, функціонування системи підтримання інвалідами фізичного, психічного, соціального благополуччя, сприяння їм у досягненні соціальної та матеріальної незалежності [3].

21 березня 1991 року було прийнято Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», що законодавчо забезпечив здобуття інвалідами освіти і професійної підготовки [4]. Гарантується безкоштовне навчання інвалідів робітничим професіям та створена система відповідних реабілітаційних центрів, зокрема Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів (м. Лютіж, Київської області), Вінницький міжрегіональний центр професійної реабілітації інвалідів «Поділля», Донбаський міжрегіональний центр професійної реабілітації інвалідів, Львівський міжрегіональний центр соціально-трудової, та медичної реабілітації інвалідів. Луганський міжрегіональний центр професійної, медико-фізичної та соціальної реабілітації інвалідів та інші.

Згідно зі ст. 18 закону №875 «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» Державна служба зайнятості за рахунок Фонду соціального захисту надає роботодавцям спеціальну дотацію для створення робочих місць для інвалідів.

Норматив чисельності інвалідів для роботодавців згідно ст. 19 закону № 875 – 4% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового

складу за один рік, а якщо у роботодавця працює від 8-25 чоловік – в кількості одного робочого місця, якщо інваліда працевлаштовано як основного працівника.

Відповідно до вимог Кодексу Законів про працю України інваліди мають право на додаткові пільги та привілеї в порівнянні з іншими працівниками.

Тобто, інвалід має право на:

– працевлаштування без випробувального терміну (при направленні на роботу МСЕК); – неповний робочий день або робочий тиждень (встановлюється за бажанням інваліда); – відмову працювати в нічний час і надурочно; – надання щорічної відпустки в зручний для нього час; – основну відпустку мінімальною тривалістю 30 (для інвалідів I й II груп) і 26 календарних днів (для інвалідів III групи); – неоплачувану відпустку тривалістю 60 (для інвалідів I й II груп) і 30 календарних днів (для інвалідів III групи); – розірвання строкового трудового договору (якщо стан здоров'я інваліда став перешкоджати виконанню трудових обов'язків).

Відповідно до ст. 26 Кодексу Законів про працю України під час прийняття інваліда на роботу забороняється встановлювати строк випробування. При цьому згідно зі ст. 42 Кодексу Законів про працю України у разі скорочення чисельності або штату працівників інваліди чи ветерани війни, а також учасники бойових дій та прирівняні до них особи мають переважне право залишитися на роботі за рівних з іншими працівниками умов продуктивності праці та кваліфікації. Робота інваліда в нічний час і понаднормово допускається тільки за його згодою та за умови, що це не суперечить медичним показанням (ст.55, 63 Кодекс Законів про працю України).

Що стосується режиму роботи, то робота інвалідів у нічний час і наднормово допускається тільки за їх згоди, і за умови, що це не суперечить медичним показанням. А за бажанням працівника-інваліда або за вимогами його індивідуальної програми реабілітації, йому може встановлюватися режим роботи на умовах неповного робочого дня (неповного робочого тижня) та пільгові умови праці.

Слід звернути увагу, що відповідно до ст. 172 Кодексу Законів про працю України для таких працівників на їх прохання може бути встановлено

неповний робочий день або неповний робочий тиждень і створено пільгові умови праці. Слід зазначити, що сутність неповного робочого часу полягає в тому, що працівник працює менше нормальної тривалості робочого часу і при цьому оплата його праці здійснюється пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку.

Для роботодавця цей варіант є досить вигідним і зможе компенсувати всі незручності та витрати, пов'язані в нього з обов'язком прийняття на роботу інваліда. Так, якщо працівник-інвалід працюватиме на підприємстві на умовах неповного робочого часу, наприклад 4 години на тиждень, і при цьому його трудова книжка знаходитиметься на цьому підприємстві, то роботодавцем буде виконано всі вимоги щодо обов'язкового працевлаштування інвалідів, а при розрахунку середньої чисельності штатних працівників цей працівник ураховуватиметься як ціла одиниця.

Працівники-інваліди мають переважне право залишитись на роботі, якщо на підприємстві відбувається скорочення чисельності чи штату працівників у зв'язку зі змінами в організації виробництва та праці. При цьому такий пріоритет мають лише працівники, інвалідність яких настала на цьому підприємстві як трудове каліцтво або професійне захворювання. При цьому, якщо стан здоров'я інваліда перешкоджає виконанню його трудових обов'язків, то, інвалід має право достроково припинити укладений з ним строковий трудовий договір.

Згідно зі ст. 23 Закону України «Про пенсійне забезпечення» та ст. 30 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» у разі настання інвалідності, яка призвела до повної або часткової втрати працездатності унаслідок загально захворювання (зокрема каліцтва не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства), трудового каліцтва або професійного захворювання та якщо є відповідний страховий стаж працівника інваліда, повинна призначатися пенсія по інвалідності. Незалежно від того, коли саме настала інвалідність особи (в період виконання роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи), така пенсія призначається в обов'язковому порядку.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку у даному напрямку. Зважаючи на викладене вище, можна зробити висновок,

що вирішення проблеми забезпечення прав інвалідів як суб'єктів трудових відносин є законодавчо обґрунтованим. Але в реальному житті ця проблема залишається актуальною. Необхідно детальніше розробити і впровадити в життя механізми захисту громадян з ознаками інвалідності від дискримінації виконавчими органами влади, законодавчо закріпити порядок фінансового забезпечення індивідуальних програм реабілітації осіб досліджуваної категорії, виконувати нормативи їх працевлаштування на підприємствах усіх форм власності, у тому числі й тих, що утримуються за рахунок Державного і місцевого бюджетів, створити механізм стимулювання приватних підприємств для працевлаштування інвалідів, надавати субсидії та дотації на обласну й технічне обслуговування створених робочих місць для працівників з інвалідністю, передбачити чіткі механізми сплати штрафних санкцій підприємствами за недотримання нормативів робочих місць при забезпеченні працевлаштування інвалідів. Правове поле чинного законодавства вже містить багато позитивних кроків на шляху вирішення проблем інвалідів як суб'єктів трудових відносин, але вони є переважно декларованими, реально не забезпеченими матеріальними ресурсами та механізмами управлінського впровадження тож виникає необхідність поглибленого дослідження для вдосконалення трудового законодавства та приведення його у відповідність з сучасними реаліями.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради — 1996 — №30.
2. Кодекс законів про працю України // Верховна Рада УРСР – Кодекс України – 1971 – № 322-VIII.
3. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // Верховна Рада України – 2005 – № 2961-IV.
4. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» // Верховна Рада УРСР – 1991 – № 875-XII.
5. Закон України «Про пенсійне забезпечення» // Верховна Рада України – 1991 – № 1788-XII.
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» // Верховна Рада України – 2003 – № 1058-IV.

7. Биба Н.М. Правове регулювання трудових відносин з інвалідами: авто-реф. Дис. на здобуття наукового ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.05 – «Право соціального забезпечення» / Н.М. Биба – Харків, 2011. – 3 с.
8. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>.

Троїцька О. О.

Курсант II курсу ФПФПМГБ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, злочин, види злочинів, громадська безпека, оперативно-розшукова протидія злочинам, кримінальна відповідальність, форми, методи, оперативні підрозділи, ефективність.

Громадська безпека створює атмосферу громадського спокою, впевненості в надійності та ефективності захисту від ймовірних загальнонебезпечних злочинів, у наявності для цього відповідних гарантій, викликає відчуття безпеки, на яку можна покластися, в якій впевнені, яка заспокоює. Зворотною стороною відчуття громадської безпеки є стан громадського неспокою, стурбованості з приводу надійності охорони спільноти, відчуття наявності небезпеки, загрози для життя, здоров'я, майна та інших цінностей, відчуття втрати безпеки [3, с. 94-95].

У розділі IX Особливої частини КК України «Злочини проти громадської безпеки» передбачена кримінальна відповідальність за злочини проти громадської безпеки, зокрема до числа найбільш небезпечніших відносяться: створення злочинної організації; бандитизм; терористичний акт та злочини пов'язані з цим діянням; завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності; викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем; незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами [4, с. 120].

Необхідно зазначити, що протидіяти зазначеним злочинам лише кримінологічними та кримінально-правовими засобами неможливо. Якісно та

ефективно здійснювати протидію цим злочинам необхідно із використанням форм та методів оперативно-розшукової діяльності.

Оперативно-розшукова протидія злочинам – це діяльність оперативних підрозділів правоохоронних органів, яка полягає у використанні гласних та негласних форм та методів оперативно-розшукової діяльності, та яка спрямована на виявлення та запобігання злочинам; встановлення осіб, що готують або вчинили злочин; розшуку осіб, які переховуються від органів розслідування, суду або ухиляються від відбування покарання, установа безвісно зниклих осіб; забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу або сприяють оперативно-розшуковій діяльності, беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів [1, с. 36].

Окремі аспекти теоретико-правових засад оперативно-розшукової протидії злочинам органами внутрішніх справ у системі протидії злочинності розглядалися в роботах К.В. Антонова, М.П. Водька, В.О. Глушкова, Е.О. Дідоренка, О.Ф. Долженкова, В.П. Захарова, О.В. Кириченка, І.П. Казаченка, О.І. Козаченка, Я.Ю. Кондратьєва, А.Г. Лекаря, О.М. Литвинова, В.П. Меживого, А.В. Мовчана, Д.Й. Никифорчука, С.І. Ніколаюка, С.В. Обшалова, В.С. Овчинського, С.С. Овчинського, М.А. Погорецького, Є.Д. Скулиша, О.Ю. Татарова, В.О. Черкова, В.В. Шендрика, І.Р. Шинкаренка, І.Ф. Хараберюша, О.О. Юхна та ін.

Оперативно-розшукова протидія злочинам здійснюється суб'єктами оперативно-розшукової діяльності. Відповідно до ст. 5 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність», оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами: Міністерства внутрішніх справ України; Служби безпеки України; Державної прикордонної служби України; Управління державної охорони; органів доходів і зборів; органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної пенітенціарної служби України; розвідувального органу Міністерства оборони України. У свою чергу, до оперативних підрозділів МВС України належать підрозділи: карного розшуку; по боротьбі з організованою злочинністю; Державної служби боротьби з економічною злочинністю; боротьби з кіберзлочинністю і торгівлею людьми; боротьби з незаконним обігом наркотиків; кримінальної міліції у справах дітей; оперативної служби; служби оперативно-технічних заходів [2].

На сьогодні існують ряд проблем щодо протидії оперативними підрозділами правоохоронних органів злочинам проти громадської безпеки, наприклад:

1) Відсутність окремого законодавчого акту, який би регулював суспільні відносини щодо протидії злочинності, оскільки в Україні діє ряд законодавчих актів щодо протидії вчиненню конкретних видів злочинів: від 30.06.1993 р. «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», від 07.04.2011 р. «Про засади запобігання і протидії корупції», від 15.02.1995 р. «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», від 20.03.2003 р. «Про боротьбу з тероризмом» тощо. На наш погляд, виникла нагальна потреба у прийнятті в Україні законодавчого акту «Про протидію злочинності», який би став основою для прийняття законів щодо протидії окремим видам злочинності;

2) Низький рівень негласного апарату ОВС, які використовуються під час протидії злочинів проти громадської безпеки;

3) Відсутність профілактичних робіт органів внутрішніх справ з особами, які схильні до вчинення злочинів, а це свідчить про неефективну організацію запобіжної діяльності підрозділів карного розшуку та підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю;

4) Відсутність сучасних методик оперативно-розшукової протидії оперативно-розшукової протидії окремим видам злочинів відповідно до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України);

5) Неготовність діючих працівників оперативних підрозділів ОВС здійснювати свою діяльність в умовах нового КПК України;

6) Недостатній рівень протидії органам внутрішніх справ злочинам проти громадської безпеки, що в свою чергу сприяє повторенню скоєння повторенню скоєння з боку цих осіб нових суспільно небезпечних діянь (злочинів);

7) Відсутність спеціальних засобів, що відповідають вимогам сучасності.

Названі проблеми, що перешкоджають ефективній оперативно-розшуковій протидії злочинам проти громадської безпеки, не є вичерпаними. Встановлення всього кола цих проблем та шляхів їх вирішення, потребує подальшого комплексного дослідження з зазначеної проблематики.

Ми пропонуємо наступні шляхи удосконалення діяльності оперативних підрозділів:

- 1) вдосконалити системи підготовки фахівців для оперативних підрозділів;
- 2) привести у відповідність положення нормативно-правових актів, які регулюють діяльність оперативних підрозділів, з положеннями нового КПК України;
- 3) розробка сучасних методик оперативно-розшукової протидії окремим видам злочинів відповідно до КПК України (особливу увагу необхідно приділяти злочинам, що вчиняються з використанням новітніх технологій);
- 4) створити єдиний координуючий закон, який би був основою для прийняття законів щодо протидії окремим видам злочинності;
- 5) оновлення матеріально-технічної бази для роботи оперативних підрозділів;
- 6) приведення кваліфікації діючих працівників оперативних підрозділів у відповідність до сучасних умов роботи (зміни законодавства, розвитку технологій);

Отже, оперативно-розшукова протидія злочинам проти громадської безпеки потребує удосконалення та подальших наукових розробок.

Список використаної літератури:

1. Кириченко О.В. Сутність оперативно-розшукової протидії злочинам / О.В. Кириченко // Актуальні питання оперативно-розшукової протидії злочинам: матеріали наук.-практ. семінару (Дніпропетровськ, 25 квітня 2013р.) – Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2013. – С. 34-36.
2. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12
3. Тихий В.П. Громадська безпека та деякі особливості складів злочинів проти неї / В.П. Тихий // Науково-практичні коментарі. – 2002. – №4. – С.94-99.
4. Кримінальний кодекс України (із змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2014 року). – Х.: Одіссей, 2014. – 232 с.

**CORRESPONDENCE PRE-TRIAL INVESTIGATION IN UKRAINIAN
LEGISLATION OF CRIMINAL PROCEDURE: PROBLEMS AND
PROSPECTS OF REALIZATION**

The conformity of positions of the national legislation regarding of special criminal procedure «in absentia» of defendant with the European requirements concerning fair litigation. It is analyzed, how had been changing the vision of legislator concerning conditions and procedure of application of institute of correspondence hearing of case and what negative consequences are possible in the future. Are characterized the Norms of the criminal legislation of foreign countries which provide procedure of pre-trial investigation of criminal offences, which is carried out without participation of the person, which is the suspect or accused in a criminal offence. Is proved position concerning implementation of institute of special pre-trial investigation of criminal offences as necessary step in the conditions of approach of the Ukrainian legislation of criminal procedure to norms of the European Convention of observance of human rights.

Keywords: special criminal procedure «in absentia» of defendant, special pre-trial investigation, risks, the rights of the victim, the Convention, the guarantees, the fair court, the practice of the European court of human rights.

Attempts on Implementation in Ukraine of special criminal procedure «in absentia» of defendant had been started from the beginning of 2014. The first attempt took place on January, 16, 2014. In October, 2014 the renewed Verkhovna Rada of Ukraine again gave the similar possibility to law enforcement authorities and courts, when bringing in corresponding changes in the Procedural Criminal Code of Ukraine.

Among the aims, that pursue new changes, is possibility to get basis for a returning in Ukraine money from the foreign accounts of, which is obtained by a

criminal way. In fact, now a lot of assets are arrested in foreign banks, but procedure of return of money is difficult, and possible only at one condition, which is envisaged by Convention about washing, searching, arresting and confiscation of the profits, which is got by a criminal way (dtd 1990) – the decision of the Court. Earlier without a defendant was impossibility to get the decision of the Court.

The institute of the criminal procedure «in absentia» of defendant in a criminal offence must become the tool of realization of tasks of criminal procedure, principles of supremacy of Law, legality; to equality before a Law and court, providing of rights on defence, publicity, the clever terms of procedure and etc.

Implementation of the institute of special criminal procedure «in absentia» of defendant – is a necessary step in the conditions of approach of the Ukrainian legislation of criminal procedure to norms of the European Convention of observance of human rights (hereinafter – ECHR). Such special criminal procedure «in absentia» of defendant is used in a number of countries – members of Council of Europe and CIS and it is carrying out without participation of the person, which is the suspect or accused in a criminal offences, with providing to her of judicial guarantees in relation to defence and appeal of court decision.

Introduction of the institute of special criminal procedure «in absentia» of defendant in Ukrainian legislation on the whole, is in accordance with the international-legislative documents and standards of Law.

For example, the paragraph 9 and paragraph 3 of Recommendations № 6 R (87) 18 of Committee of Ministers of CE to the states-members “In relation to simplification of criminal justice” (dtd on September, 17, 1987), is obligate the states-members to consider and allow to the courts to start hearings in the criminal cases and to make decision in absence of defendant, on condition that a defendant was informed properly about the date of court hearings and about his rights on a legal representative. Thus, it is marked that similar procedure should be used, at least, concerning not serious criminal offences.

This judicial norms in relation to special criminal procedure in absence of defendant comport also with the Resolution 75 (11) of Committee of Ministers of CE in relation to criteria, that regulate consideration that is conducted in absence of defendant.

The European court on human rights (hereinafter – the European court) is assumes possibility of special criminal procedure in absence of defendant if dur-

ing hearings to him will be provided his rights and freedoms, which are determined by the norms of European Convention of observance of human rights. In particular, in the decision of “Da Lus Domingesh Fereira against Belgium” the European court marked that fact, when the court hearings takes place in absence of defendant – this is not violation of article 6 of European Convention of observance of human rights.

Existence of special criminal procedure in absence of defendant does not cause denials from the side of the European court on human rights (decision in matters “Shomodi against Italy”, “Medenzia against Switzerland”), on condition that if during hearings to defendant will be provided his rights, which are determined by the norms of European Convention of observance of human rights

Thus, by European of court on human rights had been mentioned, that the institute of special criminal procedure in absence of defendant, that provides the trial in a clever term, may be at implementation of such recommendations as:

1) the institute of special criminal procedure «in absence of defendant» should be used mainly concerning not grave criminal offences. (Meanwhile, in the Procedural Criminal Code of Ukraine the special criminal procedure in absence of defendant can be used concerning the grave and especially heavy crimes, – this is not co-ordinated with recommendations of European of court on human rights).

2) should be guaranteed the right for a defendant on the fair court hearings that includes the complex of rights: rights to be present at the trial of the case, rights on defence, rights to be heard out and rights to appeal the sentence.

The Procedural Criminal Code of Ukraine obligates the side of prosecution to use all statutory possibilities for the observance of rights suspected or defendant in case of conducting criminal procedure in absence of suspected or defendant (article 7 of Procedural Criminal Code of Ukraine). In case of acceptance of sentence on results of the special pre-trial criminal procedure, a court separately is under an obligation to ground, whether were provided by side of prosecutions all possible statutory measures in relation to the observance of rights suspected or defendant on defence and access to the justice (part 5 of article 374 Procedural Criminal Code of Ukraine).

3) during the special criminal procedure in absence of defendant should not be violated the rights of suspected or defendant on legal assistance, in particular on participation of defender at the appeal of the sentence in special criminal procedure.

For this purpose the Procedural Criminal Code of Ukraine is complemented by norms that participating of defender in the special criminal procedure is obligatory (articles 52, 374 Procedural Criminal Code of Ukraine), if the suspected did not provide a defender independently, the judge is under an obligation to provide all necessary measures (part 1 of article 297-3 Procedural Criminal Code of Ukraine).

4) no criminal case must be considered, if a person is during time, that allows to her to appear in a court and prepare the defence, was not informed by notices, exceptionally if will be determined that this person intentionally was avoided a hearings

The Procedural Criminal Code of Ukraine on this occasion obligates the side of prosecution to add to petition on special criminal procedure the materials which confirm that defendant knew or must know about the begun of special criminal procedure (article 323 of Procedural Criminal Code of Ukraine).

5) notices must specify the consequences of failure to appear of defendant. For implementation of this requirement the article 137 of Procedural Criminal Code of Ukraine of Ukraine, is complemented by position about possibility of the special pre-trial investigation or special judicial procedure in case of failure to appear.

6) about court decision, which had been made in absence of defendant he must be informed accordingly with the rules of handing of notices for a compearance. Thus, defendant should has enough period of time for appeal the court decision.

By Procedural Criminal Code of Ukraine is stipulated the possibility to renew the term on condition if defendant (to whom a court is accepted a sentence on results the special judicial procedure), will confirm good reasons of his unarrival in court (article 400 of Procedural Criminal Code of Ukraine). At the same time, requirement of notification defendant about decision which were accepted in his absence in Ukraine legislation is not realized, that is to our opinion is a substantial defect.

7) person in relation to whom had been taken decision and at her absence a notice was properly handed, must have a right on the repeated trial in the ordinary order, if this person can prove that her absence did not have the opportunity to inform a judge, and absence had been caused by circumstances that she could not remove.

Meanwhile, these recommendations in Procedural Criminal Code of Ukraine does not materialized. Perhaps this is one of the most dangerous aspects

«in absentia proceedings». After all, when returning back to Ukraine the convicted person will be detained simply for punishment. He did not have any opportunity to prove the reason that he had been abroad.

It should be noted that the institution of proceedings “in absentia” already implemented in legislation in countries such as France, Switzerland, Denmark, Estonia, Russia, United Kingdom and many others, and has proven its effectiveness and feasibility. Thus, the criminal procedure law of foreign countries provides criminal proceedings “in absentia”, which is carried out without the participation of persons suspected or accused of a criminal offense, yet it provided procedural safeguards for the protection and appeal against court decisions and pre-trial investigation.

Now, again about Ukrainian legislation. As noted, the first in Ukrainian domestic criminal law the criminal proceedings “in absentia” was fixed in January 16, 2014 and contained many positive aspects that are not even included in the current legislation. In particular, the guarantees of minimum term of arrival in court hearings when a person living abroad (not later than seven days before the day on which it is necessary to come), and the possibility of «in absentia» proceedings on all elements of the crime. At present time, for example, victims who have suffered millions losses as a result of fraud, can not renew their rights. Accordingly, the tasks of criminal proceedings for the restoration of civil rights is not possible.

In order to avoid certain issues, the legislature passed amendments to the Procedural Criminal Code of Ukraine. In Procedural Criminal Code of Ukraine provides special criminal proceedings (in absentia), which from now will extend also to suspects (defendants) who are temporarily are in occupied territory of Ukraine or in the area of ant-terrorists operation. According to the legislator, these changes could effectively apply the special confiscation in criminal offenses.

Thus, exclusive basis for the implementation of the special pre-trial investigation and special proceedings will be the non-appearance to challenge the investigator, prosecutor or judicial challenge to the investigating judge, the court (failure to call for no good reason more than twice) a suspect or accused person and announcements in interstate and / or international wanted list.

Also, exclusive basis for the implementation of the special criminal proceedings (in absentia) amended by new law “On the rights and freedoms of citizens and legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine” and “On the ad-

ministration of justice and criminal proceedings in connection with the anti-terrorist operation.” These changes determined that the non-appearance to investigator, prosecutor or court (without good reason more than twice) the suspect, accused, who is temporarily occupied territory of Ukraine, does not require confirmation announcement in interstate or international wanted list. In this case, enough to announce in search by the decision of the investigator

In this case, will be presence of significant risks. It will be enough, for example, interrogation of witnesses to declare a person in search.

We should pay attention to the article 9 of Procedural Criminal Code of Ukraine, which clearly stipulates that Procedural Criminal Code of Ukraine has higher strength than other laws. That is, in the implementation of the provisions of new Law “On the rights and freedoms of citizens and legal regime of the temporarily occupied territory of Ukraine” and “On the administration of justice and criminal proceedings in connection with the anti-terrorist operation” can be a problem in the application of the laws, because they are in controversy with the Procedural Criminal Code of Ukraine.

Moreover, will simplified procedure only concerning special proceedings against persons who are in controlled by government territory. The use of special proceedings against persons evading justice outside the territory controlled by Ukraine, as mentioned, is complicated. In particular, it concerns the problem of notification at the request of the investigating judge in manner provided by Procedural Criminal Code of Ukraine. Hiding from inquest it means when the defendant is intentionally did not arrive on the request of the investigating judge, – for this it is necessary that this notification should be obtained. This problem is not solved.

In addition, as noted, the legislative procedure “in absentia”, does not fully contribute to protecting the rights of victims of most other crimes (which, under article 297-1 of Procedural Criminal Code of Ukraine could not be applied). For example, a person had stolen the money and went abroad. Law enforcement agencies have taken steps to compensation for damages (seized his assets and arrested the perpetrator, etc.), but actual compensation of damages can only be on the basis of court decision.

In addition, is blocked any attempts of victim to defend their rights and legitimate interests within the civil justice because usually such proceedings should

be stopped “due to the inquest in criminal proceedings “ because the subject of the civil claim is directly connected with the circumstances of committing a criminal offense. This problem is not can be solved by partly changes in Procedural Criminal Code of Ukraine, because procedure “ in absentia “ in this case is not possible.

That is why will be fair to extend this procedure to everything offenses. Only it really provide the rights and freedoms of victims of crime.

РАЗВИТИЯ ДОБРОВОЛЬНОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РОССИИ

Ключевые слова / Keywords: добровольное медицинское страхование / voluntary health insurance, закон / law, граждане / citizens, страхование / insurance, медицинские услуги / medical services, страховая организация / insurance agency.

Впервые добровольное медицинское страхование появилось в 1991г., после обнародования Закона «О медицинском страховании граждан в РСФСР» и получило большое развития в обществе. Договор заключался с гражданином, после чего его сразу закрепляли к определённом медицинскому учреждению. Затраты на медицинские услуги происходили по юридическому факту, а неизрасходованные денежные средства на лечение возвращались. В 1993-1994 году появились новые усовершенствованные конфигурации добровольного медицинского страхования. В современном российском законодательстве под добровольном медицинском страхованием понимается конфигурация общественного страхования на случай полной или частичной утраты трудоспособности, которая гарантирует вероятность возмещения расходов на медицинское обслуживание. Добровольное медицинское страхование является одним из видов медицинского страхования.

Целью добровольного медицинского страхования выступает предоставление гражданам дополнительных медицинских услуг больших по сравнению с объёмом и технологическим уровнем такой помощи в ОМС. Добровольное медицинское страхование регулируется в соответствии с Законом «Об организации страхового дела РФ» и его деятельность организовывается на основе договора между гражданином и организацией.

Объектом добровольного медицинского страхования выступает страховой риск, объединенный с финансовыми расходами на оказание медицинских услуг при возникновении юридического факта. Гражданин, заключивший договор с коммерческой организацией самостоятельно либо через посредника, обязан получить медицинский полис[1].

Главными задачами добровольного медицинского страхования является: во-первых разработка программ добровольного медицинского страхования; во-вторых привлечение дополнительных денежных средств в организации здравоохранения; в-третьих потенциал отстранения гражданина от трудностей связанных со здоровьем, гарантировав ему приобретение медицинской помощи за счёт накопленных денежных средств в случае стойкой или временной утраты трудоспособности.

В добровольном медицинском страховании существуют две группы страхования: это индивидуальное и коллективное. В коллективном страховании страховщиком выступают учреждения, осуществляя свою деятельность с целью заключения договора со страховой компанией, чтобы застраховать своих работников. В индивидуальном страховании могут только выступать отдельные индивидуальные граждане в целях заключения договора со страховой компанией, чтобы застраховать себя либо своих близких в случае наступления юридического факта.

В соответствии со ст. 3 ФЗ «Об организации страхового дела в РФ» добровольное медицинское страхование осуществляется на основе договора. В договоре указывается весь объём предоставления медицинских услуг при возникновении страхового случая. Каждый отдельный гражданин либо организация, заключая договор, имеет право самостоятельно выбирать тот спектр (программ) услуг который им больше подходит.

Договор может включать пять различных аспектов в зависимости от клиента. Во-первых, клиенту предоставляют возможность выбрать специалистов и учреждения для получения медицинской помощи; во-вторых, клиент имеет право включить в договор повышенные требования к содержанию в стационаре или лечебном учреждении; в-третьих, в договоре может быть включён пункт о предоставлении спортивно – оздоровительных услуг; в-четвёртых, клиент может увеличивать срок лечения в стационаре, либо

на дому; в-пятых, страхователь может включить страховые пособия по временной нетрудоспособности в связи с беременностью и родами на льготных условиях[2].

Таким образом, можно сделать вывод, что добровольное медицинское страхование является одним из видов медицинского страхования, которое гарантирует вероятность возмещения расходов на медицинское обслуживание на случай полной или частичной утраты трудоспособности. Плюсы добровольного медицинского страхования заключаются в том, что гражданин имеет право сам выбрать необходимую для него программу из предложенных вариантов страховой компанией. Добровольное медицинское страхование предлагает дополнительные медицинские услуги, которые не может предложить ОМС. В России добровольное медицинское страхование не получило большого распространения среди граждан, причиной этому являются экономические факторы, не каждый гражданин имеет финансовые возможности выплачивать страховые взносы.

Список литературы:

1. Абрамов В.Ю., Страховое право: Учебное пособие. – 2-е изд., перераб. – М.: Норма, 2013. – 193 с.
2. Шахова В.В., Ефимова С.Л. Страховое право: Учебный курс. – 3-е изд. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2011. – 384 с.

ЗНАЧЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАММОТНОСТИ ДЛЯ СОВРЕМЕННОГО ЧЕЛОВЕКА

Ключевые слова / Keywords: финансовая грамотность / financial literacy, кредит / credit, финансовые пирамиды / pyramid schemes, население / population, долг / debt.

По статистике, объём кредитов, предоставленных физическим лицам (без учёта индивидуальных предпринимателей) составил за I квартал 2014 г. – 9957,1 млрд. рублей по России [1]. И, к сожалению, число кредитов на душу населения постоянно растёт. По данным Центрального Банка РФ, за год россияне набрали кредитов на сумму свыше 9 трлн. рублей, что составляет чуть меньше, чем годовой бюджет страны. При этом, у каждого заёмщика от двух до пяти кредитов одновременно.

Сложилась такая тенденция, что большая часть рекламы содержит в себе заманчивые предложения взять кредит, вроде «без залогов и поручителей», поэтому, сейчас, как никогда, актуальна непреложная истина: «Берёшь чужие деньги на время, отдаёшь свои навсегда». На каждом шагу мы сталкиваемся с заманчивыми, на первый взгляд, предложениями, которые поступают к нам посредством: рассылки СМС, звонков на телефоны с предложениями безбедного существования и такими броскими лозунгами, как «вам не надоело считать копейки до зарплаты?», рекламы в Интернете, по телевидению, в почтовых ящиках с уже готовыми договорами и кредитными картами, яркими брошюрами и листовками с теми же броскими предложениями. Многие люди просто не могут устоять перед таким натиском, тем более, что действительно хочется улучшить и жилищные условия, осуществить дорогостоящую покупку, а своих сбережений на всё это не всегда хватает. От-

сюда и появляются кредиты. Казалось бы, чем больше каждый человек берёт кредитов, тем сложнее ему будет расплачиваться по своим долгам. И, почему-то объявление «Получите кредит всего за 15 минут! Нужен только паспорт!» людей не настораживает.

На сегодняшний момент, одним из незащищённых слоёв населения являются пенсионеры, в связи с этим, в августе 2014 года прошло Заседание президиума Госсовета по вопросам развития системы социальной защиты пожилых людей в Воронеже. Одной из важнейших задач, стоящих перед государством, является повышение финансовой грамотности среди граждан пожилого возраста. «Пенсионеры – активные клиенты кредитных организаций, однако уверенными пользователями различных банковских продуктов их назвать пока нельзя. Причины понятны: эта сфера претерпела кардинальные изменения. О её современных возможностях, доступности и безопасности людям старшего возраста пока ещё, наверное, мало что известно. Во всяком случае, это требует постоянного внимания», что содержится в стенографическом отчёте Заседания «О развитии системы социальной защиты граждан пожилого возраста» [3] .

Низкий уровень дохода и финансовая неграмотность заставляют людей вязнуть в долгах. На жажде людей «жить лучше» и на низкой финансовой грамотности играют создатели финансовых пирамид. Например, всем известное ООО «Древпром», признанное в 2014 г. финансовой пирамидой, заключала со своими клиентами так называемый «договор финансирования», согласно которому, клиент должен был выплатить «Древпрому» 20-30% от суммы долга, а он, в свою очередь, якобы уже выплачивает кредит банку. Однако, согласно статье 391 ГК РФ, перевод долга на другое лицо допускается только с согласия кредитора (т.е. банка) и при отсутствии такого согласия является ничтожным. Естественно, никакого согласия на перевод долга, банки не давали, следовательно, договор, заключённый между ООО «Древпром» и должником являлся ничтожным. Таким образом, должниками по кредитам так оставались сами клиенты Древпрома. При этом, некоторые обманутые граждане продолжают верить, что деньги по их займам будут им возвращены и требуют выпустить директора древпрома Евгения Сундукова, в отношении которого было возбуждено уголовное дело по статье «Мошенничество в

крупном размере» (ст. 159 УК РФ). Если бы у российских граждан был высокий уровень грамотности в финансовой и правовой сфере, то этих проблем, возможно, можно было бы избежать.

Для повышения финансовой грамотности, 8 сентября в некоторых российских учебных заведениях прошла Акция «День финансовой грамотности в школах и вузах». В рамках данной акции проходили специальные лекции, семинары и деловые игры на экономическую тематику под руководством сотрудников и экспертов в области финансовой деятельности [2]. Полученные знания помогут людям в дальнейшем рационально распоряжаться своими доходами, вести учёт своим расходам, планировать личный бюджет, а также избегать излишней задолженности.

От уровня финансовой грамотности граждан, зависит и экономическое состояние самой страны. Низкий уровень знаний в области финансовой деятельности приводит к отрицательным последствиям и для потребителей финансовых услуг и для самого государства, в конце концов, низкий уровень финансовой грамотности влияет и на благосостояние общества в целом. Рост финансовой грамотности позволит снизить риск излишней задолженности граждан по кредитам, сокращению рисков мошенничества со стороны недобросовестных участников рынка и т. д. [4].

Уже сейчас со школьной скамьи необходимо развивать в детях представление о ценности денег, у молодёжи – для того, чтобы при поступлении в ВУЗы решить проблемы финансирования образования или решить жилищные проблемы, взрослым гражданам наличие знаний в области финансов поможет правильно и рационально пользоваться финансовыми услугами, управлять кредитными ресурсами [4]. Опять же – это поможет оценивать риски возможности возникновения излишней задолженности перед банками. Граждане, перед тем, как взять ещё один кредит, подумают, а действительно ли стоит делать это, не погасив задолженности по предыдущему кредиту.

Таким образом, автор хотел внести следующие предложения: 1) проводить больше семинаров и лекций по повышению финансовой грамотности; 2) ввести в действие закон, запрещающий банкам устанавливать высокие проценты по выплате кредита, например, не выше 12% годовых; 3) установить запрет на взятие нового кредита без погашения задолженности по предыдущему

щему; 4) установить жёсткий контроль над рекламой в СМИ, содержащей в себе предложения взять кредит и ограничить распространении брошюр, листовок, рассылку СМС с содержанием о кредитовании в публичных местах.

Список литературы:

1. Федеральная служба государственной статистики (Росстат) Россия, 2014. Статистический справочник. – М., 2014. – 62 с.
2. Архивная версия День Финансовой грамотности. <http://www.finday.ru/2011/den-finansovoy-gramotnosti/opisanie-dnya-finansovoy-gramotnosti> (дата обращения: 20.03.2015г.).
3. Официальный сайт Президента Российской Федерации <http://www.kremlin.ru/news/46397> (дата обращения: 21.03.2015г.).
4. Словари и энциклопедии. Финансовая грамотность. <http://banks.academic.ru/> (дата обращения: 21.03.2015г.).

СТРАХОВАНИЕ ОТ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ И БОЛЕЗНЕЙ

Ключевые слова / Keywords: договор страхования / insurance contract, страхование от несчастных случаев и болезней / insurance against accidents and diseases, страховой случай / insured event, социальные риски / social risks.

Основная задача любого вида страхования заключается в обеспечении застрахованному лицу защиты.

Основной целью страхования от несчастных случаев и болезней является возмещение вреда, нанесенного здоровью и жизни застрахованного лица в результате несчастного случая.

Под несчастным случаем понимается непредвиденное событие, либо неожиданное стечение обстоятельств, повлекшее телесное повреждение, заболевание или смерть. В России несчастный случай является одной из первых причин смерти.

В свою очередь под социальным риском понимается вероятное событие, наступление которого приводит к материальной необеспеченности, в связи с утратой дохода от трудовой деятельности или внутрисемейного содержания, а также возникновение дополнительных расходов на детей и других нетрудоспособных членов семьи, потребности в медицинских или социальных услугах.

В гражданском законодательстве различают два основных вида страхования: добровольное страхование и обязательное страхование. Страхование от несчастных случаев и болезней может осуществляться как в обязательной, так и в добровольной форме (ст. 927 ГК РФ). В основном, как показывает практика, данный вид страхования производится на добровольной основе.

Обязательное страхование от несчастных случаев является одним из элементов системы социального страхования и распространяется на риски произ-

водственных травм, и профессиональных заболеваний. Страхование от несчастных случаев на производстве действует в отношении последствий несчастных случаев, происходящих на рабочем месте или в рабочее время, включая время следования к месту осуществления служебных функций и следования с места работы домой. Страховые взносы в полном объеме уплачивает работодатель.

Также обязательное страхование закрепляется в отношении военнослужащих, должностных лиц таможенных органов, сотрудников государственной налоговой службы и некоторых других категорий государственных служащих (обязательное государственное страхование). Законодательством предусматривается обязательное личное страхование пассажиров (туристов, экскурсантов) воздушного, железнодорожного, морского, внутреннего водного и автомобильного транспорта.

Обязательное государственное страхование государственных служащих и иных лиц финансируется из бюджета. Обязательное личное страхование пассажиров оплачивается самими гражданами.

Добровольное страхование может осуществляться в качестве страхования родителями своих детей.

Данный тип страхования обеспечивает застрахованному лицу и членам его семьи немалую защиту от последствий экономического характера наступления нетрудоспособности или смерти гражданина.

На основании данного договора страхования, страховщик принимает на себя обязательство произвести выплату застрахованному лицу, при наступлении страховых событий, предусмотренным договором страхования.

Этот вид страхования осуществляется на основании конкретных страховых случаев, произошедших в период страхования, а именно: а) временная утрата трудоспособности; б) наступление инвалидности; в) смерть застрахованного гражданина; г) иные события и действия.

Наступление таких фактов как события, должны подтверждаться официальными документами [1].

Страховая сумма определяется соглашением и полностью зависит от материального положения страхователя.

Срок действия данного договора обычно не превышает более года. Размер тарифа устанавливается в зависимости от пола, возраста и профессиональной деятельности застрахованного лица [2].

Страховое обеспечение может выплачиваться как страхователю, так и третьему лицу. Следует учесть, что выплата не зависит от той суммы, которая причитается данным лицам по другим договорам страхования.

Сам размер страхового обеспечения зависит от инвалидности либо смерти застрахованного: а) если III группа – от 50%; б) если II группа – от 70%; в) если I группа или смерть застрахованного – 100%.

Таким образом, на основе всего выше сказанного, можно сделать вывод, о том, что договор страхования от несчастных случаев и болезней возможен только при наступлении страхового риска, от которого зависят дальнейшие действия страховщика и страхователя.

Список литературы:

1. Адамчук Н.Г. Теория и практика страхования: Учебное пособие для вузов. – М., 2003. – С.704.
2. Сербский Б.Ю. Страховое дело: Учебное пособие для вузов. – М., 2005. – С. 122-126.

Скрябнева М.Ю.

студент 6 курса Стерлитамакского филиала
ФГБОУ ВПО «Башкирский государственный университет»
(Научный руководитель – к.ю.н. *Бойко Н.Н.*)

БЮДЖЕТНЫЙ КОНТРОЛЬ КАК НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА И МУНИЦИПАЛЬНЫХ ОБРАЗОВАНИЙ

Ключевые слова / Keywords: финансовая грамотность / financial literacy, кредит / credit, финансовые пирамиды / pyramid schemes, население / population, долг / debt.

Проблемам государственного финансового контроля во все времена уделялось большое внимание, поскольку неотъемлемым звеном любой финансовой системы – это государственные и муниципальные финансы. Огромное значение имеет то, каким образом используется государственный (муниципальный) бюджет, как проводится финансово-хозяйственная деятельность субъекта, какими являются показатели бюджетных проектировок на предстоящий финансовый период. Без должного контроля не удастся проследить достоверность информации исполнительной власти об исполнении бюджета.

В федеральном законодательстве, регламентирующем вопросы осуществления финансового контроля, произошли существенные изменения. Новое законодательство существенно усиливает ответственность главных распорядителей бюджетных средств. Действенный финансовый контроль становится неременным условием успешного функционирования государства; от эффективности государственного финансового контроля в значительной степени зависит экономическая стабильность и политическая независимость страны.

Финансовый контроль представляет собой систему мероприятий, направленных на проверку законности и эффективности формирования и

расходования финансовых средств, являясь частью многогранного процесса управления финансовыми ресурсами, контроль решает ряд задач: устанавливаются законность и рациональность финансовых операций; определяется уровень квалификации и добросовестности чиновников и финансовых управляющих; осуществляются превентивные меры по предупреждению финансовых нарушений.

В связи с этим актуальной проблемой государства является осуществление финансового контроля за расходованием бюджетных средств.

Осуществление бюджетного контроля в настоящее время приобретает важное значение, поскольку проводимая реформа бюджетной сферы связана с совершенствованием бюджетного законодательства. В условиях рыночной экономики финансовая деятельность государства и муниципальных образований значительно усложняется: происходит увеличение объемов движения финансовых ресурсов, возрастает роль государства в финансировании публичных функций, расширяется круг субъектов, использующих бюджетные средства [1].

Проведение финансового контроля в бюджетной сфере необходимо для эффективного функционирования экономической системы государства. Бюджетный контроль является также неотъемлемой составной частью финансовой деятельности государства и муниципальных образований.

Важно то, что бюджетный контроль направлен не только на соблюдение законности на всех стадиях бюджетного процесса, но и на порядок формирования и расходования бюджетных средств, их использование по целевому назначению государственными и муниципальными предприятиями.

В связи с реформированием межбюджетных отношений актуальным является проведение бюджетного контроля за расходованием бюджетных средств, перечисленных из одного бюджета бюджетной системы РФ другому бюджету бюджетной системы Российской Федерации в целях выравнивания уровня бюджетной обеспеченности субъектов Российской Федерации (межбюджетные трансферты). Объектом контроля являются также и сами бюджетные фонды, которые предусматриваются в бюджете на соответствующий финансовый год для перечисления средств другому бюджету.

Бюджетный контроль осуществляется как органами общей компетенции (Президентом Российской Федерации, Федеральным Собранием Российской Федерации и Правительством Российской Федерации), так и специальными контрольными органами Счетной палатой РФ и региональными контрольно-счетными палатами, Федеральным казначейством, которое осуществляет в соответствии с едиными стандартами и процедурами кассовое обслуживание исполнения бюджетов, что увеличивает степень сохранности бюджетных средств. В связи с проведением административной реформы были созданы новые контрольные органы, такие как Федеральная служба финансово-бюджетного надзора и ее территориальные управления, Федеральная служба по финансовому мониторингу и ее территориальные органы и др.

Федеративный характер Российской Федерации предполагает наделение субъектов Российской Федерации собственной компетенцией в бюджетной сфере. Механизм вертикального разграничения государственной власти включает не только разделение сфер власти – предметов ведения, но и возможность осуществления государственно-властных полномочий в закрепленных пределах.

Место бюджета субъекта Российской Федерации в системе экономических и социальных отношений регионального уровня позволяет определить полномочия в области собственной бюджетной деятельности в качестве центрального элемента бюджетной компетенции субъекта Федерации. Осуществление этих полномочий является способом практической реализации права субъекта Федерации, например, Республики Башкортостан на собственный бюджет.

Таким образом, бюджетный контроль следует рассматривать как самостоятельный вид государственного (муниципального) финансового контроля, который осуществляется в бюджетной сфере деятельности государства и муниципальных образований, и может быть определен как деятельность уполномоченных государственных и муниципальных финансовых органов по формированию и исполнению соответствующих бюджетов и государственных внебюджетных фондов, и целью которого является соблюдение законности его субъектами на всех стадиях бюджетного процесса для эффективного выполнения государством и муниципальными образованиями

своих функций и задач. Задачами бюджетного контроля являются контроль за соблюдением бюджетного законодательства, правильностью и обоснованностью составления расходных статей бюджета, а также контроль за соблюдением порядка бюджетного процесса.

Список литературы:

1. Гейхман О.М. Законодательное обеспечение парламентского финансового контроля в Российской Федерации: состояние, проблемы, способы оптимизации // Юрист. – 2004. – № 7. – С. 25-29.